

ОСВІТА В УКРАЇНІ

2013

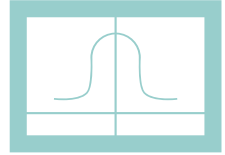
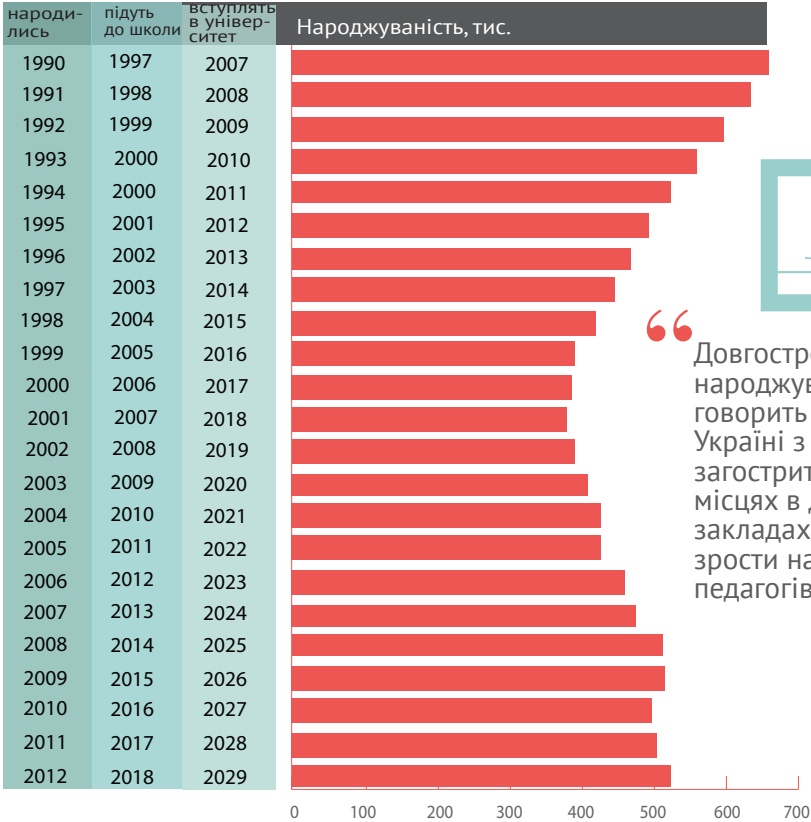

ЦЕНТР
ДОСЛІДЖЕННЯ
СУСПІЛЬСТВА

ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

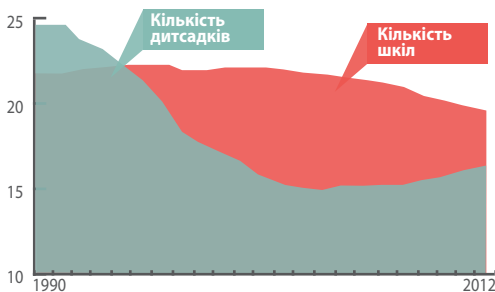
1.1 Народжуваність в Україні за період незалежності

“ Довгострокове зростання народжуваності в Україні говорить про те, що в Україні з часом може загостритись нестача в місцях в дошкільних закладах освіти, а також зрости навантаження на педагогів.

1.2 Дитсадки та загальноосвітні навчальні заклади

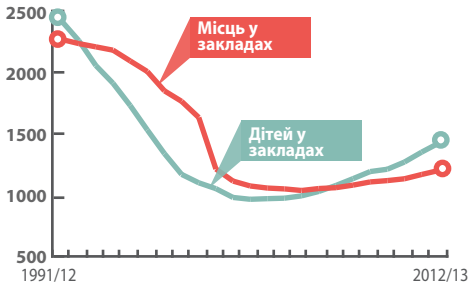

1.3 Кількість освітян, 2012

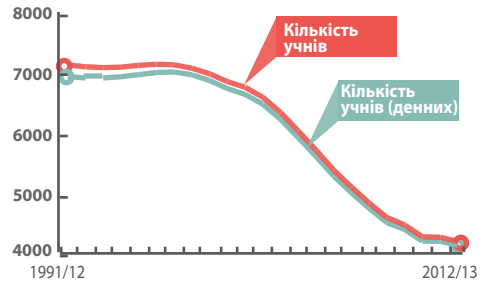

* Дані: UNESCO Institute for Statistics

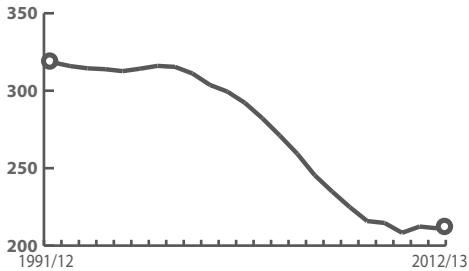
1.4 Завантаженість дошкільних закладів, тис.

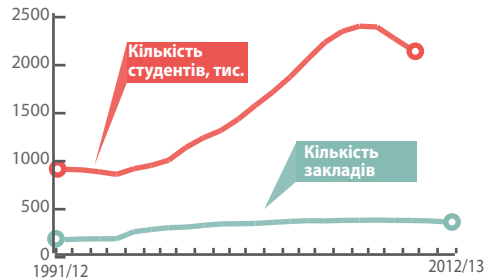
1.5 Учні загальноосвітніх навчальних закладів, тис.

1.5 Скільки учнів припадає на 1 школу

1.6 Вищі навчальні заклади

“ Незважаючи на негативну динаміку чисельності учнів загальноосвітніх закладів освіти, можна стверджувати про зростання попиту на освіту в майбутньому. ”

1.7 Чисельність іноземних студентів у ВНЗ України, 2012/13

“ Більшість іноземних студентів в Україні – вихідці з Африки та Азії, на відміну від Польщі, де 72,7% іноземних студентів в 2010 р. приїхали з Європи¹. Водночас, в обох країнах найпопулярнішими серед іноземних студентів є програми медичних університетів (30% від загальної кількості іноземних студентів Польщі і 40% в Україні). ”

1. P. Hut, E. Jaroszewska Studenci zagraniczni w Polsce na tle migracji edukacyjnych na świecie [http://www.isp.org.pl/uploads/pdf/772873926.pdf]

1.7 Динаміка кількості іноземних студентів, 2004/05-2012/13

1.8 Країни, з яких приїздили іноземні студенти, 2012/13

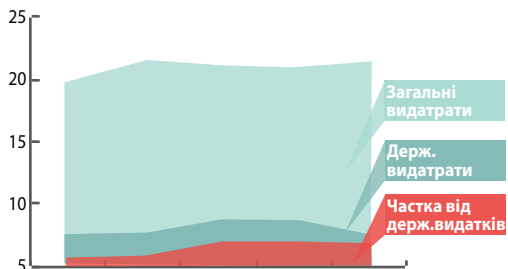
“ Іноземні студенти в Україні розглядаються насамперед як джерело доходу, а не стимул до міжнародного та міжкультурного обміну досвідом і знаннями. В Україні іноземні студенти мають право навчатись за контрактом. Вартість навчання для них становить не менше 1000 доларів (для підготовчих програм), 1500 доларів (бакалаврат/магістратура), 2500 доларів (на аспірантурі). Розмір плати за навчання може бути відкоригований в залежності від регіону, рейтингу вищого навчального закладу та спеціальності, але не може перевищувати собівартість навчання.

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ

2.1 Витрати на освіту як % від ВВП

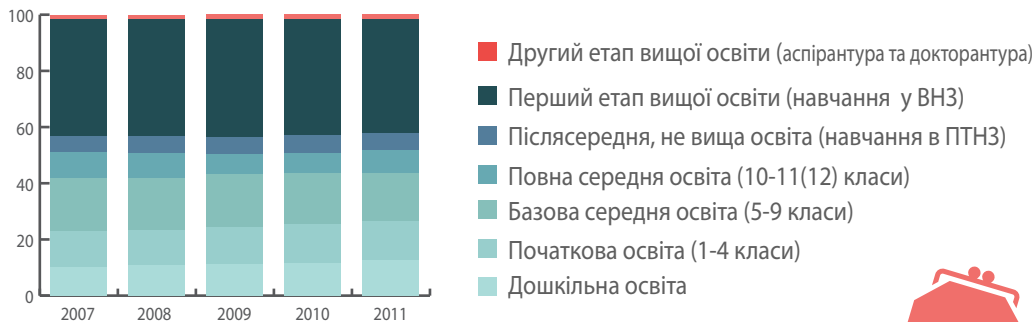

“ Фінансування освіти в Україні з 2008 по 2011 рік зросло в абсолютних показниках майже на 40%, проте частка від ВВП, незважаючи на коротке зростання у 2009-2010 рр., залишається на рівні 2007-2008 років. Потрібно розуміти, що за умов відносно стабільної частки фінансування освіти від ВВП зростання цих видатків в абсолютних показниках відбувається пропорційно до темпів росту (або падіння) української

економіки в цілому. Також при порівнянні 2011 та 2007 років потрібно враховувати загальні тенденції в економіці, зокрема, суттєве здешевлення гривні. Якщо у гривневих показниках фінансування освіти зросло в 1,82 раз, то в доларовому еквіваленті – всього у 1,15 раз.

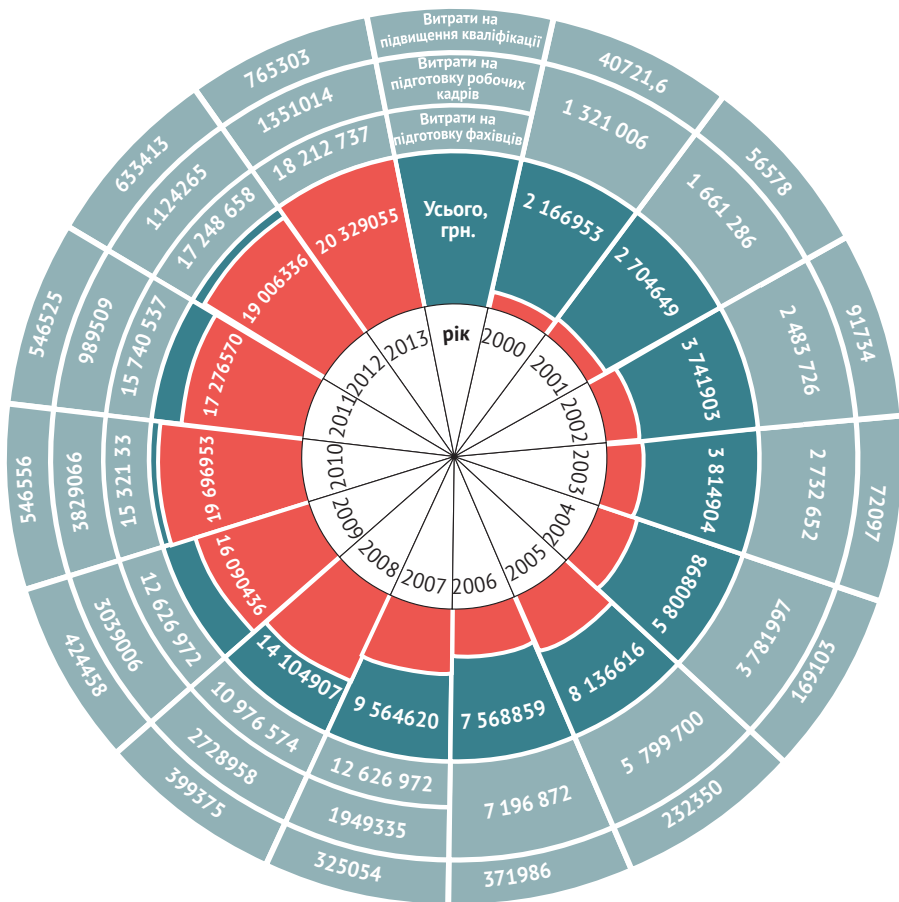
2.2 Розподіл загальних витрат за рівнями освіти, %

2.3 Розподіл витрат державного замовлення, %

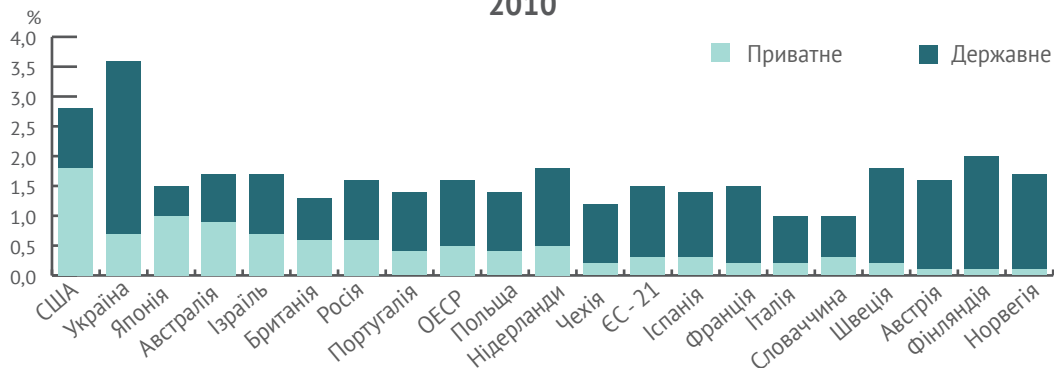
“ Зростання витрат на державне замовлення відбувалось двома хвилями: перша тривала до 2010 р., а друга – після різкого скорочення видатків у 2011 р. Сума видатків 2013 р. майже на 7% вища за показник попереднього року, але ця сума зросла всього лиш на 3,2% в порівнянні з 2010 р. У загальній структурі державного бюджету видатки на освіту зменшуються, оскільки темп приросту видатків на освіту є нижчим за темп приросту державних витрат в цілому. Як наслідок, у 2010р. фінансування державного замовлення становило 6,4% державних витрат (максимум для України), а вже у 2013 р. – менше 5%.

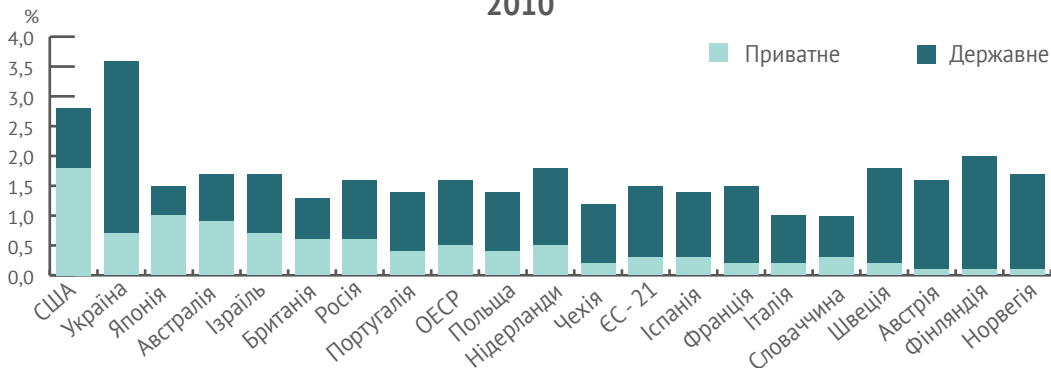

“ Після 2010 року відбулось різке скорочення видатків на підготовку робітничих кадрів – у 3 рази, в той час як фінансування держзамовлення у вищій освіті продовжувало зростати. ”

2.4 Державне та приватне фінансування у вищій освіті, % від ВВП 2010

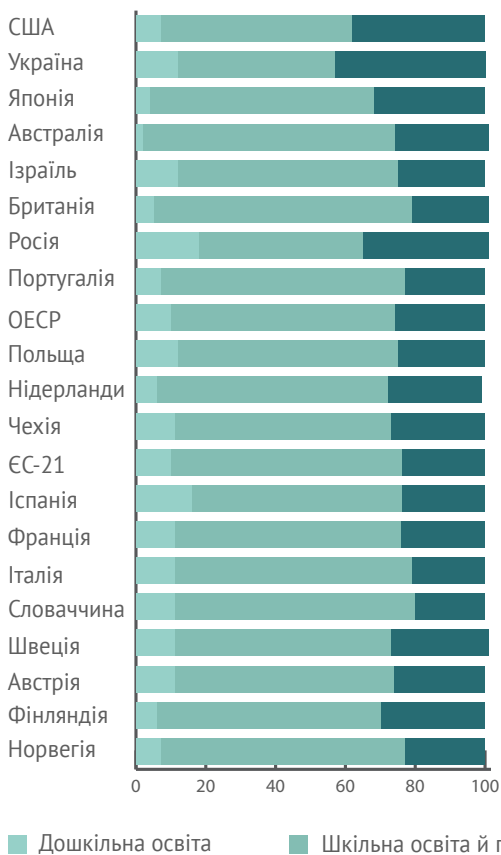

2.4 Державне та приватне фінансування у вищій освіті, % від ВВП 2010

“ Більше третини усіх коштів припадає на базову та середню освіту. Найменше витрат йде на рік навчання дошкільнят, і майже вдвічі більше - на рік першого етапу вищої освіти. ”

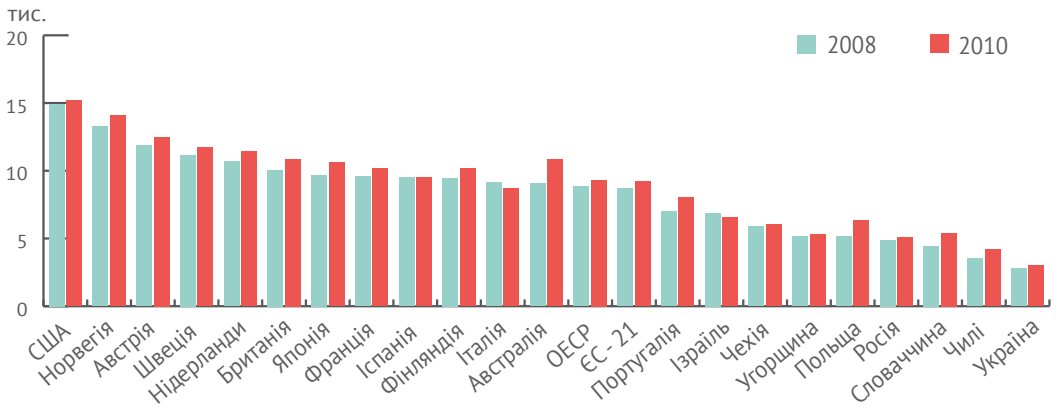
2.5 Частка загальних витрат на освіту від ВВП за освітніми

“ У міжнародному контексті для врахування масштабів витрат на освіту доцільно порівнювати видатки в розрахунку на одного учня/студента. За цим показником навіть при перерахунку в долари США за паритетом купівельної спроможності (який враховує рівень цін та автоматично «підвищує» показник витрат майже вдвічі) очевидним є суттєве відставання України. Так, у 2010 р. в цілому в освіті рівень видатків на учня/студента був одним з найнижчих у порівнянні з країнами ОЕСР і відповідав рівню Мексики. Цей показник був втричі менший за середні показники країн ОЕСР та ЄС-21 та у п'ять разів менший за показник країн-лідерів: США та Норвегії. Проте якщо порівняти 2008 та 2010 рр., темп приросту цього показника є трохи вищим за середній показник розвинутих країн. ”

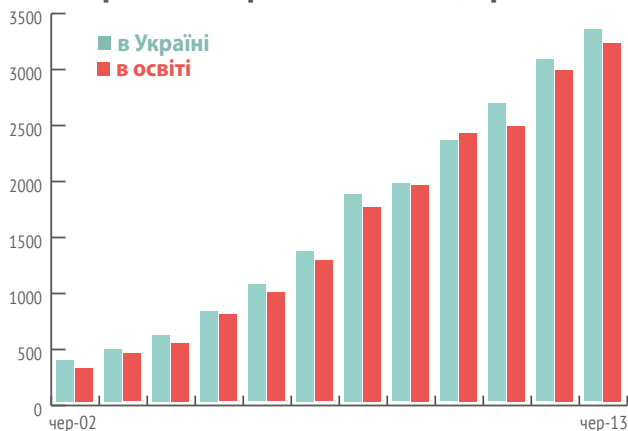
“ Попри розповсюджені уявлення про те, що вища освіта закордоном є платною, дані показують, що в Україні частка фінансування вищої освіти з приватних джерел є суттєво вищою, ніж у розвинених країнах. Також варто відзначити, що структура приватних вкладень є різною: приватні кошти в українській вищій освіті – це фактично повністю плата за навчання; у розвинених країнах більшість приватних грошей – це кошти бізнесу, витрачені на наукові розробки. ”

2.6 Фінансування одного учня/студента, в доларах за ПКС

“ Рівень витрат на одного учня не змінюється протягом його навчання у школі, тобто на одного учня 1 та 11 класу виділяють однакові кошти. Також цікавим є те, що на здобувачів післясередньої, не вищої освіти виділяється вдвічі більше коштів, ніж на студентів вищих навчальних закладів. А найменші видатки на аспірантуру та докторантуру компенсуються найвищим рівнем витрат на одного слухача в рік. ”

2.7 Середня заробітна плата, грн.

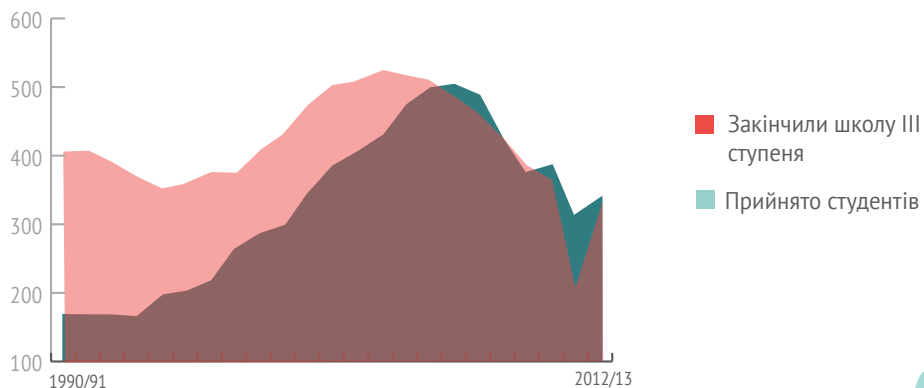
“ З 2008 по 2012 рр. середня заробітна плата в секторі освіти виросла у 2,5 рази і досягла 2527 грн, проте щороку вона є нижчою за середню заробітну плату в цілому по Україні на 15-20%. ”

“ З 2002 по 2013 рр. ціна на хліб зросла у 3 рази. ”

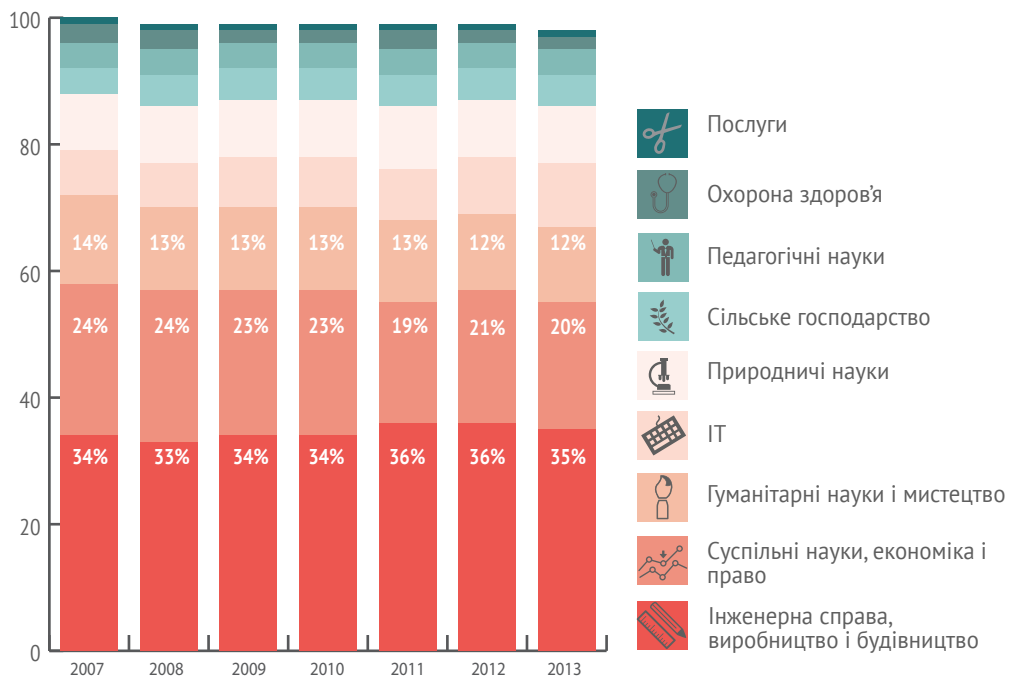

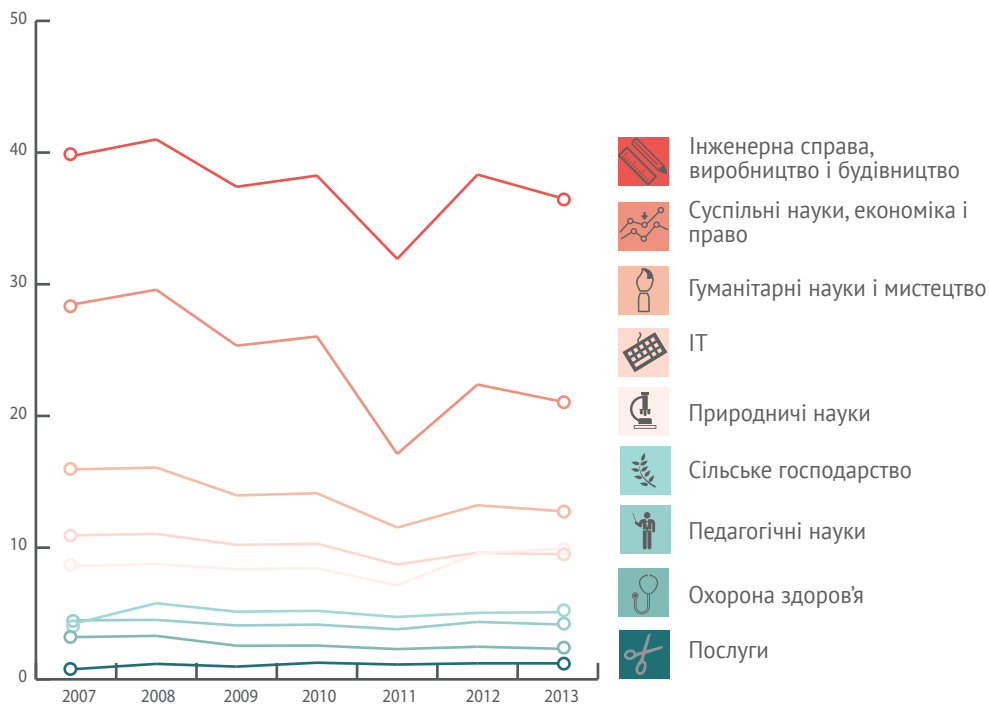
КОГО ГОТУЮТЬ УНІВЕРСИТЕТИ?

3.1 Прийнято-випущено фахівців у ВНЗ, тис.

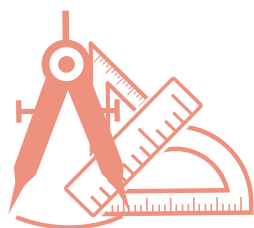
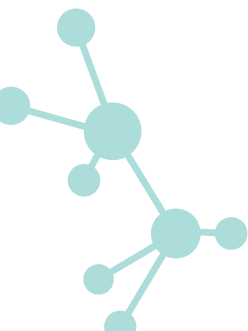
3.2 Розподіл місць державного замовлення за групами, %

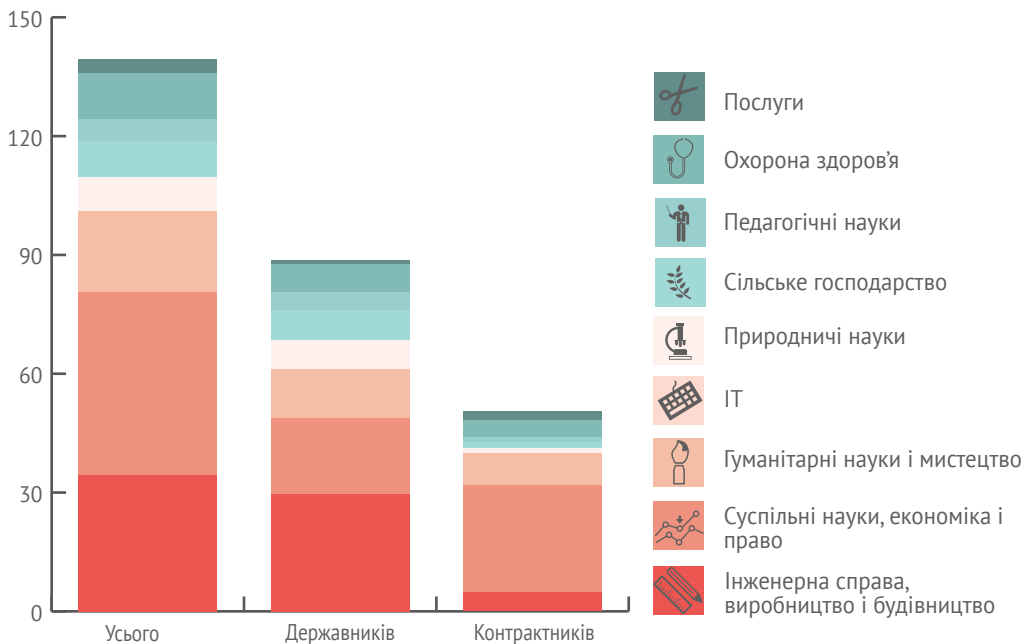

“ Найбільше місць державного замовлення виділяється на інженерні та виробничі спеціальності: протягом останніх шести років їхня частка в загальній структурі держзамовлення тримається на рівні 35%. В цілому, структура державного замовлення є досить стабільною. Найбільшою зміною є зростання частки ІТ напрямків за рахунок зменшення місць для підготовки у сфері гуманітарних наук та мистецтва, суспільних наук, економіки та права. У 2013 році скорочення державних місць відбулось на усіх групах спеціальностей, окрім ІТ та сільського господарства. ”

“ Усі напрямки навчання за українською класифікацією було посортовано на 9 груп відповідно до класифікації ЮНЕСКО: інженерна справа, виробництво і будівництво; суспільні науки, бізнес і право; гуманітарні науки і мистецтво; природничі науки; сільське господарство; педагогіка. Також окремо була виділена група ІТ спеціальностей як група, що найдинамічніше розвивається. ”

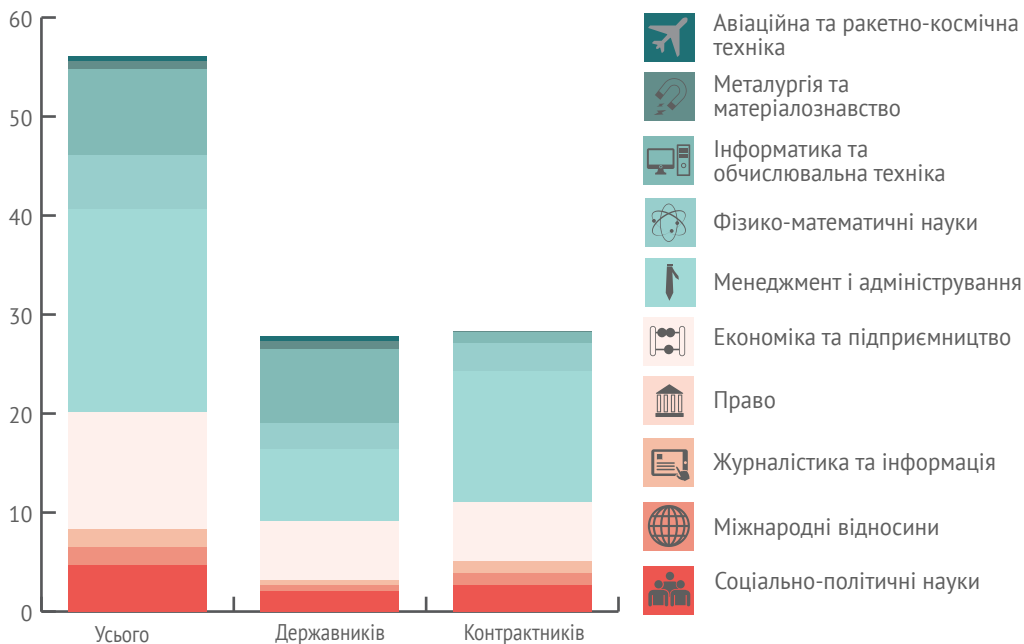
3.2 Вступ бакалаврів на групи спеціальностей, за формою навчання у 2011, тис.

3.3 Вступ бакалаврів на групи спеціальностей, за формою навчання у 2011, %

3.4 Вступ бакалаврів на окремі галузі, за формою навчання у 2011, тис.

3.5 Вступ бакалаврів на окремі галузі, за формою навчання у 2011, %

3.7 Частка випусників-бакалаврів у % в 2010 р. за групами спеціальностей *

“ Розподіл студентів відповідно до джерел фінансування навчання серед першокурсників 2011 р. показує, що найбільша частка контрактників навчається на спеціальностях групи сфери послуг та суспільних науках (за рахунок права і економіки), а найменше – на інженерних спеціальностях. Для порівняння: у структурі державного замовлення сфера послуг складає 1,2%, а вже в загальному контингенті студентів – 2,5%. Натомість частка інженерних спеціальностей зменшується: у структурі держзамовлення їхня частка - 34,8% і в загальному контингенті – 24,3%. Саме значною часткою студентів-контрактників можна пояснити те, що аж 44,3% усіх випусників-бакалаврів 2010 р. становили студенти суспільних наук, економіки та права, що значно вище за показники західних країн. ”

Центр дослідження суспільства
04071, м. Київ-71, а/с 98, тел. (044) 417 39 94
e-mail info@cedos.org.ua

Над збірником працювали Світящук Ірина і Совсун Інна
Літературна редакція Когут Ірини

Графіки та статистичні таблиці можна знайти на веб-сайті Центру дослідження суспільства cedos.org.ua

© Центр дослідження суспільства